

Magánjogi konferencia

Nagyszabású konferenciának adott helyet 2025. szeptember 19-én a Károlyi–Csekonics-palota. A Károli Gáspár Református Egyetem Állam- és Jogtudományi Kar szervezésében megrendezett konferencián valamennyi hazai jogi kar oktatói tartottak előadást és az előadó között köszönthettük a szlovákiai Danubius University rektorhelyettesét és gyakorló jogászokat is. A konferencia a szerződés érvénytelenségét és a szerződésszegést vizsgálta, két szekcióban.

Tóth J. Zoltán professzor, a KRE ÁJK dékánja, köszöntőjében utalt a kar professzorainak aktív konferencia szervező tevékenységére, kiemelte a kar friss tudományos eredményeit, a jogász kollégák előmeneteli sikereit, és a legújabb publikációkat.

Miskolczi-Bodnár Péter professzor a konferencia szakmai szervezőjeként és a társszervező MTA Jogtudományi Bizottság, Civilisztikai Albizottság elnökeként emlékeztetett arra, hogy az ÁJK évről évre színvonalas magánjogi konferenciákat szervez. Az idei rendezvény két témája olyan nagy érdeklődésre tartott számot, hogy több mint harminc előadásra kerül sor. Az előadói felkérést – számos teendője ellenére – rektor, rektorhelyettes, dékán, dékánhelyettes, intézetvezető helyettes és több tanszékvezető is elfogadta.

A nyitó előadást **Vékás Lajos** akadémikus tartotta. Problémaérzékeny prezentációja az érvénytelenség és a szerződésszegés legújabb bírói gyakorlatáról szólt a hatályos szabályok megalkotásának hátterét is bemutatva, egyes normák bevezetésével kapcsolatos kezdeti aggályokat sem elhallgatva. A magas színvonalú előadás kiváló felvezetése volt mindkét szekció munkájának.

A magánjogi szerződések érvénytelenségéről szóló szekció első öt előadásában jogösszehasonlításokra került sor. Arató Balázs (KRE) szekcióvezetésével elhangzó előadások visszatérő témája volt az Európai Unió egy-egy jogalkotási kezdeményezése és annak vizsgálata, hogy ez milyen hatást gyakorolt a tagállami jogra.

Rastislav Funta habilitált docens, a szlovákiai Danubius University rektorhelyettese angol nyelven tartott előadásában az Európai Unió egyik irányelvét mutatta be. A tagállami jogokba is átültetendő EU Representative Actions Directive tartalmi újdonságaira tekintettel az előadó indokoltnak tartotta azt, hogy a sérelmet szenvedett fogyasztók közös fellépésére lehetőséget teremtő irányelvet új korszak kezdetének tekintsük a fogyasztóvédelem területén.

Darázs Lénárd professzor, az ELTE rektora azokat az európai jogi hatásokat vizsgálta, amelyek szerepet játszottak a szerződés részleges érvénytelenségének hazai szabályozásában. Kritikai elemeket is tartalmazó előadásában különbségekről, eltérésekről is szólt.

Arató Balázs docens (KRE) a magyar és a német jogot a szerződés tévedésre alapozott megtámadása szempontjából hasonlította össze. A német jogtudomány kiemelkedően sokféle körülményt elemzett abból a szempontból, hogy azok elegendő alapot szolgáltatnak-e a szerződés érvénytelenségének tévedés címén történő megállapítására. A felhozott példák mintaként szolgálhatnak a magyar joggyakorlat számára.

Molnár István János docens (KRE) a piacszerző szerződésekben található érvénytelen kikötéseket vette számba. Visszatekintett az idén 150 éves Kereskedelmi törvény szabályaira is, de főként a nemzetközi összehasonlításra koncentrált. Előadásának egyik érdekes tanúsága az, hogy a hatályos magyar jog – Európában kivételes módon – mind a kereskedelmi képviselőt, mind a franchise szerződés, mind a bizalmi vagyonkezelést szabályozza, de a rendelkezések (köztük az érvénytelenségi szabályok) nem mindig követik az európai tervezeteket (pl. PECL, DCFR) megoldásait.

Bakos-Kovács Kitti adjunktus (Szegedi Egyetem) angol nyelvű előadásában az EU és a tagállami érvénytelenségi szabályok közötti kapcsolatokat – ahogy fogalmazott „hidakat” – tekintette át. Az előadásának címében jelzett magánjogi kérdéseken (pl. a fogyasztói szerződések tisztességtelen általános szerződési feltételein, egyoldalú kikötésein továbbá a megtévesztő és agresszív kereskedelmi gyakorlatokon) túl a versenyjogba ütköző szerződések érvénytelenségére is kitért.

Fábián Ferenc (KRE) szekcióvezetésével elhangzó előadások a magyar jog tükrében vizsgálták az érvénytelenség egy-egy kérdését. Az előadókat részben az érvénytelenség alapvető problémái, részben a szabályok fejlődési tendenciái foglalkoztatták. Az előadásoknak ebben az ötös csoportjában is felmerült a szerződési jog hagyományos szabályozási terepén túlmutató, nevezetesen a házassági vagyonjogi problémákat feszegető elemzés.

Fábián Ferenc címzetes egyetemi tanár (KRE) az érvénytelenség jogügylettani alapjainak bemutatása során a szerződés semmissége és a megtámadhatósága közötti különbségeket felmutatva, az azok mögött álló jogpolitikai célokat is vizsgálta.

Bán Dániel docens (KRE) a felek szerződéskötéskor tanúsított magatartását a tisztesség követelményével vetette össze. Elemzése a jogsértés speciális következményeire is kiterjedt. Az előadó a culpa in contrahendo témakörét a szerződési szabadsággal és az együttműködési kötelezettséggel együtt vizsgálta.

Szalma József egyetemi tanár (KRE) a közrendsérelmes szerződések jogkövetkezményei címet viselő előadásában francia, német, osztrák és svájci kitekintéssel világította meg a közrend sérelmét. A közrend francia jogból (l'ordre public) eredő fogalmát több európai ország joga is alkalmazza, a közrend szinonimájaként sok helyen megjelenik a *jószokások* kifejezés. Az előadás kitért arra, hogy a hatályos magyar jogban a „jóerkölcs” kifejezés is a közrendhez hasonló jelentéstartalmúnak minősíthető. Az előadó következtetése az volt, hogy a semmisség hátterében hazánkban is kimutatható a közrend sérelme.

Harsányi Gyöngyi címzetes egyetemi tanár (KRE) a gazdasági társaságok keletkezési létszakában vizsgálta az érvénytelenség intézményét. Előadása az egymást követő társasági törvények eltérő, nemegyszer vargabetűket leíró, szabályai tükrében mutatta be a normák mögött meghúzódó érdekeket, az EU szabályainak követését, majd mellőzését, majd ismételt beépítését a magyar jogba.

Heinerné Dr. Barzó Tímea tanszékvezető egyetemi tanár (ME) a házastársak vagyoni viszonyait rendező szerződések érvénytelenségi kérdéseit vette számba. Kiemelte, hogy a házastársak közötti vagyoni megállapodások sajátossága, hogy a szolgáltatás és az

ellenszolgáltatás közötti értékegyensúly nem követelmény, így a kettő közötti feltűnő értékkülönbség nem vezet sikeres megtámadásra.

Miskolczi-Bodnár Péter (KRE) szekcióvezetése mellett elhangzó hét előadás a szerződés érvénytelenségének egy-egy speciális vetületét érintette.

Menyhárt Ádám docens (Széchenyi István Egyetem, Győr) a szerződéses konszenzus vizsgálatát helyezte előadásának középpontjába. A konszenzus mibenlétét illetően számos híres jogtudós véleményét ismertette. Érdekes és tanulságos volt az a jogtörténeti kirándulás, amely során a hallgatóság megismerhette azt, hogy milyen sokféle következményt tartottak indokoltnak a konszenzus hibája vagy hiánya miatt.

Miskolczi Bodnár Péter tanszékvezető egyetemi tanár (KRE) azokat a jogi normákat ismertette, amelyek lehetőséget adnak a bírónak arra, hogy orvosolja a szerződés semmisségét. A szerző megítélése szerint a semmisség bírói elkerülésének gyarapodó lehetőségei pozitív tendenciát mutatnak. Észrevételezte viszont azt, hogy a Ptk. korántsem ad ilyen mértékű szabadságot a bírónak a szerződés módosítására a körülmények változása miatt.

Sobor Dávid (ügyvéd, megbízott óraadó PPKE) előadását a társaság és annak vezetője közötti szerződés érvénytelenségi kérdéseinek szentelte. A társaságot ért veszteség kapcsán gyakorlati példák segítségével húzta meg a határvonalat a vezető elfogadható kockázatvállalása miatt bekövetkező és a közös vagyont másra átjárszó magatartás nyomán keletkező vagyronvesztés és annak következményei között.

Szabó Imre Szilárd docens (KRE) Kun Attilával közösen folytatott kutatások eredményeként a munkajogi érvénytelenséget, mint szankciót mutatta be. Előadása nyomán a hallgatóság képet alkothatott a munkajogi és a polgári jogi megoldások hasonlóságairól és különbségeiről.

Gondosné Pusztahelyi Réka docens (ME) a szerződés megkötésére tisztességtelen eszközökkel rábíró technikákra hívta fel a figyelmet. Rámutatott arra, hogy ezek nehezen ismerhetők fel és emiatt az ún. sötét minták nyomán létrejövő szerződések érvénytelensége csak ritkán állapítható meg.

Plásztán-Brehószki Márta adjunktus (Debreceni Egyetem) saját tapasztalatai alapján érdekes példákat mutatott be az amatőr sportolói szerződések gyakorlatában felmerülő érvénytelenségi problémákra. A sportegyesületek sokszor jól hangzó ígéretekkel veszik rá a sportolókat a szerződés megkötésére, de magukhoz láncolják őket azzal, hogy a klubot csak az igénybe vett szolgáltatások ellenértékének megfizetését követően hagyhatják el.

Zavodnyik József (ügyvéd, megbízott óraadó PPKE) színes előadásában a versenyjogba ütköző magatartások miatti érvénytelenség jogkövetkezményeit vette számba. Kifejezetten izgalmas volt előadásának az a része, amely a versenyjogi jogsértésekkel okozott károk miatti kárigényérvényesítés nehézségeire mutatott rá a versenyjogi szempontból kisebb súlyúnak bizonyuló magatartások (csekély jelentőségű megállapodások, kötelezettségvállalás, egyedi mentesülés, csoportmentesség) esetén.

A konferencia másik szekciója a szerződésszegés témakörével foglalkozott.

Bodzási Balázs (KRE) szekcióvezetésével elhangzó első négy előadás a szerződésszegés valamennyi szerződéstípusra vonatkozó közös szabályait járta körül.

Nochta Tibor egyetemi tanár (KRE – Pécsi Tudományegyetem) előadásában rámutatott arra, hogy valamennyi szerződésben kockázatok rejlenek. Számos példával érzékeltette a különböző lehetőségeket a szerződés megszegésére, és számba vette azokat a jogi eszközöket, amelyek csökkenthetik a szerződésszegés esélyét, enyhíthetik annak következményeit.

Görög Márta egyetemi tanár (Szegedi Egyetem) a szerződésszegéssel okozott speciális károk megtérítésének különleges eszközeként a sérelemdíj intézményét elemezte. Az előzményekre is visszatekintő előadásában az új Polgári törvénykönyvön alapuló bírói gyakorlatot is bemutatta. Különösen érdekes része volt az előadásnak a sérelemdíj és a személyiségi jogok sérelmének összekapcsolása a gyógyulási esélyek csökkenése területén.

Benke József Zoltán egyetemi tanár (Pécsi Tudományegyetem) a szerződésszegés leg súlyosabb következményeit elhárítani képes fedezeti szerződésnek szentelte előadását, rámutatva arra, hogy a meghiúsult szolgáltatás más személytől történő igénybevétele többnyire további jogi problémák (pl. árkülönbözet, költségtérítés) megoldását igényli.

Bodzási Balázs docens (KRE) gyakorlatorientált előadásában egy lopott autó adásvétele kapcsán mutatta be azokat a jogintézményeket, amelyek valamilyen módon alkalmasak a felmerülő jogi problémák megoldására. Különösen izgalmas volt előadásának az a része, amely az egyes eszközök alkalmazásának elhatárolási kérdéseivel foglalkozott.

Boóc Ádám (KRE) szekcióvezetőként olyan előadásokat irányított, amelyek egy-egy szerződéstípust érintően vizsgálták a szerződésszegés speciális lehetőségeit és azok jogkövetkezményeit.

Boóc Ádám intézetvezető és tanszékvezető egyetemi tanár (KRE) a vállalkozási szerződések körében a szerződésben rögzített elérendő eredmény meg hiúsulásáról és ennek következményeiről szólt. Az új Ptk. szabályai kapcsán – többek között – említette a többletmunka és pótmunka korábbtól eltérő megközelítését. A bekövetkező sokféle szerződésszegés kapcsán vizsgálta a következmények előre láthatóságát, amely a kártérítés új szabályai következtében kiemelkedő jelentőségű.

Barta Judit tanszékvezető egyetemi tanár (ME-NKE) színes előadásában a tervezési szerződések megszegésének sokféle esetét mutatta be. Példát hozott a tervben szereplő módon statikailag nem kivitelezhető (bár díjnyertes) munkára, a megrendelői igényeket figyelmen kívül hagyó tervre, a pénzügyi lehetőségekhez nem illeszkedő és ezért szerződésszegésnek minősülő tervezői munkáról. Külföldi példákat hozott arra, hogy a szerződést megszegő tervező által fizetendő kártérítés meghaladhatja a tervezői díjat.

Fazakas Zoltán József docens (KRE) a megbízási szerződés megszegéséről szólva a gondossági kötelelem és a szerződésszegés eredményközpontú megközelítése közötti ellentmondásra hívta fel újszerűen és gondolatébresztő módon a figyelmet.

Kaprinay Zsófia adjunktus (Szegedi Egyetem) egy újonnan szabályozott szerződéstípus, a bizalmi vagyonkezelés körében elemezte a szerződésszegés problémáit. Rámutatott – többek

között – a szerződésszegés nehezen bizonyítható voltára, a teljesítési határidő előtti szerződésszegés megítélésének nehézségeire.

Miskolci Bodnár Péter tanszékvezető egyetemi tanár (KRE) az utazási szerződések megszegésére vonatkozó szabályokat vizsgálta. Rámutatott arra, hogy sokféle lehetőség nyílik a szerződés megszűnésének és az ezzel járó szankcióknak az elkerülésére olyan esetekben, amikor az eredetileg rögzített kötelezettségek nem teljesíthetők. Hasonló másik szolgáltatás felajánlásának lehetősége, helyettesítő csomag felkínálásának kötelezettsége, harmadik személyek bevonása, széles körben igénybe vehető felmondási jog, és az utazásszervezőt terhelő számos kötelezettség jelzi azt, hogy a jogalkotó sokféle módon igyekszik megmenteni a szerződést.

Visontai-Szabó Katalin Anett docens (KRE) a házassági vagyoni szerződések problémáiról szólva rámutatott arra, hogy a házassági szerződés pozitív szerepet képes betölteni a felek közötti viszony megromlása esetén, mégis sokan a bizalmatlanság jeleként értékelik és ezért mellőzik az ilyen szerződések megkötését.

A konferencia szerződésszegési szekciójában további szerződéstípusok elemzésével folytatódott a munka Fazakas Zoltán József (KRE) szekcióvezetésével.

Farkas Csaba intézetvezető helyettes, docens (Szegedi Egyetem) a társasági jog körében vizsgálta a szerződésszegést, kitérve a vezető tisztségviselők, a társaság tagjai, részvényesei, valamint a felügyelőbizottsági tagjainak magatartásának vizsgálatára.

Sobor Dávid ügyvéd, megbízott oktató (PPKE) a vezető tisztségviselő által kötött szerződések közül a társaság számára hátrányt okozó megállapodásokat elemezte. Az előadó törekedett a felelősségre vonást nem eredményező, még elfogadható kockázatvállalás és az elvárhatósági mérce figyelmen kívül hagyásával kötött és ezért felelősséget eredményező szerződések elhatárolására. Észrevételezte, hogy bár a társaság tagjai (akiket sújt az osztalék csökkenése) felléphetnek, de közvetlenül kevésbé érdekeltek abban, hogy a társaság javára pert indítsanak.

Székely Botond korábbi PhD hallgató (KRE) (oktató a Magyar Testnevelési és Sporttudományi Egyetemen) a hivatásos sportolók teljesítménye, mint lehetséges szerződésszegés vizsgálata során a teljesítményingadozás, az egészségi problémák körén és a sportolói fairplay megszegésének kérdéskörén túlmenően a szabályok tudatos megszegését és mindezek lehetséges jogkövetkezményeit vizsgálta.

Pogácsás Anett docens (PPKE) előadása révén a hallgatóság a szerzői jogról kapott ízelítőt. Egy speciális helyzet, az érvénytelen szerzői jogi felhasználási szerződések vizsgálata volt az előadás központi témája. Érdekes kérdést elemzett az előadó a rejtett konszenzus kapcsán.

A konferencia két szekciójában elhangzott sok-sok érdekes előadás a magánjog számos területét érintette a polgári jogi szerződések, a társasági létesítő okmányok, a családi jog körébe tartozó házassági vagyoni kérdések, a tisztességtelen magatartások, a versenyjog és a sportolói szerződések körében jelentkező problémákra is kitérve. A sokszínűsége túl a nemzetközi kitekintés, a történeti gyökerekre is visszanyúló megközelítés, a problémaérzékenység jellemezte az előadásokat. A két szekcióban hét órán keresztül zajló programban a hallgatóság

minden tagja megtalálhatta az érdeklődésének megfelelő előadást, és abban az adott téma összegzésén túl további gondolkodásra sarkalló fölvetéseket.

A civilisztika területén az év legjelentősebbnek tekinthető konferenciájának szervezőjeként szeretnék köszönetet mondani Egyetemünknek a konferencia megrendezésének lehetőségéért, a vendégeket lenyűgöző helyszín rendelkezésre bocsátásáért, a szervezésben közreműködők munkájáért és a szekcióvezetők aktív tevékenységéért.

Miskolczi-Bodnár Péter